

verschende
in Schrift
dit licht
daagsche
lijken fac-
openba-
ilverkon-
voluit of
en in hei-
rhuigende
ragen nu
t der be-
ogen, die
estie niet
niet graag
nevelen
aken, wat
en wat
nuchtere
zal toch
traks door-
ze zijn
ook in
hebben en
was, dat
den spot
ik even-
teelkerken
zoo goed?
een aan-

oo belang-
i niet ver-
dachte in
I—III, of
den voor-
lijkheden
ft gemaakt
zoo kwaad
dioneelen
n die dan
deert, dat
gelooven",
sch uiteen-
en en van
erde denkt,
k op aan-
van open-
ie en oer
„bizonder-

vaarde van
vervolg op
r daar ge-
ere Begrün-

het conflict
toegesplitst,
een theolo-
leven zelf
was, wel
reden" alle
slotte spe-
d van het
ragen gauw
een „paar
a, deed de
de zaak af-
opaalde tek-
feit lag er

dezen dienst
ht te geven
van Assen
gleeraar van
ie bepaalde
geduld die

ezer van te
n waren zin
wereldgelijk-
ontra Assen
oor een doel

K. S.

m ook gaan
zet met zijn

de, die prof.
n heeft over
len Heere en

etrokken, en
wetenschap-
e lezers even-
nlijk, desver-
ze een paar
open). Maar
lgens gerefor-
eesch, en dat
ie met Hem
aar wij heden
delijk anders,
b.v., als nu
eeren op het
t alleen den
nent aangant,

maar tevens woorden zeggen, meezeggen, indenken, die in den mond van God-in-het-vleesch geweest zijn, indien n.l. Christus Grieksch gesproken heeft. Nietwaar, ook om de dingen zóó te kunnen zien, mag men toch gelooven aan de vleeschwording des Woords.

Prof. Grejdanus heeft in dit geschrift willen aantoonen, dat de Heiland en de apostelen behalve het Arameesch ook het Grieksch gesproken hebben. „Bij het Arameesch als hunne moedertaal, hebben onze Heiland en Zijne Apostelen ook van der jeugd, door het verkeer met Grieksch sprekkenden, deze taal leeren verstaan en gemakkelijk gebruiken, zoodat Petrus reeds op den Pinksterdag is kunnen beginnen, den Heere in het Grieksch te verkondigen, en later geen moeite had, te Caesarea aan Cornelius en de zijnen het Evangelie voor te stellen..." (48).

Voor mij heeft deze studie van prof. Grejdanus veel nieuws gegeven, en juist in verband met wat boven aangevoerd werd, ben ik er dankbaar voor. De dingen gaan veel meer voor ons leven, en — hierom wjs ik in dit blad aan deze plaats op prof. Grejdanus' studie — en, — de bijbel komt dichters naar ons toe. Of liever, Christus komt dichters naar ons toe.

Wanneer, gelijk prof. Grejdanus aanneemt, Petrus in het Grieksch de pinkstertoespraak gehouden heeft, dan hebben we de eerste preek van de christelijke kerk niet in vertaling, maar wat de termen aangaat, in het origineel voor ons. Is dat geen fijne ontdekking?

Wanneer, gelijk alweer prof. Grejdanus met anderen mogelijk acht, Christus het woord palin-genesie ter aanduiding van het herstel der dingen in zijn wederkomst zelf letterlijk zoo gebruikt heeft, dan wordt die term mij ineens lief, dan schaam ik me, dat wij de wederkomst van Christus en de wederherstelling der dingen, zoo weinig nog met dien naam „palin-genesie" aangeduid hebben, en dan neem ik me voor, bij de eerstvolgende preek over Zondag 22 mijn leven te beteren. Is dat niet fijn, op den preekstoel dan voorzichtig het net zoo te zeggen, als Christus, d.w.z. God in het vleesch, het heeft gezegd? Er is reden, in dit verband weer ons te bedienen van het in anderen zin (wedergeboorte van den enkelen persoon) door dr. Kuyper vaak gebruikte, toch bij ons niet ingeburgerde woord: palin-genesie.

Als, gelijk prof. Grejdanus waarschijnlijk acht, het bekende gesprek van Christus met Petrus na de opstanding (hebt gij Mij lief?) in het Grieksch gevoerd is, en dit dan opzettelijk, omdat het arameesch niet rijk genoeg was, om de in het verhaal duidelijk onderscheiden begrippen „philein" (liefde als natuurlijke levensfunctie van den op een bepaald moment gegeven mensch) en „agapaan" (liefde in haar geestelijke, ambtelijke, bewuste, zelf zich plaats toewijzende kracht) uit te drukken, wel, dan liggen hier een schat van nieuwe dingen voor ons. Dan hebben wij b.v. een aanwijzing voor onze „gemoedelijkheid". Ik weet geen gemoedelijker ding, dan dat gesprek, waarbij de tranen in de oogen schieten kunnen. Als wij gemoedelijk zijn, dan vergeten we alle vreemde woorden, vervallen in ons dorpdialect, verliezen ons systeem, onze overweging, onze zelfbepaling, keeren terug tot den naieven natuurstaat. En vinden dat eigenlijk de ware stichtelijkheid. Als Christus evenwel met Petrus het gemoedelijkste, en privaatste, en ingrijpendste ziel-aansprekende gesprek, hovenbedoeld, opzettelijk voert in het Grieksch, en dus óók Petrus dwingt, de fijne nuances tussen die twee begrippen aan te voelen, en er op te reageren, dan heb ik niet alleen een krachtige steun voor de prediking, die deze werkwoorden altijd onderscheiden moet, maar dan heb ik eigenlijk ook — een gewichtige les over de vraag, wat gemoedelijkheid, en wat stichting, en wat het „uur der minne" is. Ik voor mij zou dit graag weten hebben, toen ik in ons blad, later in „Tusschen Ja en Neen", schreef over den naieven christenmensch, ik zou er een mooi argument aan hebben kunnen ontleenen. Is het niet een groot ding, te moeten rekenen met de mogelijkheid, dat God in het vleesch, de eenige Harmonische Mensch, als Hij vertrouwd, en gemoedelijk spreekt, in staat is, bewust, systematisch, woorden uit een vreemde taal te kiezen? En dat hij Simon Petrus ook daartoe noopt? Heel de kwestie van naïviteit en reflexie, van spontaan en bewust leven, krijgt door zoo'n enkele opmerking weer nieuwe kleur.

En nu weet ik wel, dat we hier heel weinig met zekerheid kunnen zeggen. Prof. Grejdanus spreekt wat die bepaalde gevallen betreft, ook niet met zekerheid.

Maar dat is nu eigenlijk juist het mooie.

Want nu zijn we aangewezen, niet op een reken-sommetje: dit vers is in het Grieksch gezegd, en dit andere niet, maar nu moeten we rekenen met mogelijkheden. Het is mogelijk, dat Christus die twee woorden van daarnet (philein en agapaan) in het gesprek met Petrus heeft gezegd, opzettelijk, in het Grieksch. Zoals wij wel eens, als we niet-gemoedelijk zijn, en niet-intiem, opzettelijk een onderscheiding in een vreemde taal tot haar recht doen komen.

Dit rekenen met de mogelijkheid geeft bij het lezen van den bijbel aansporing tot nóg grooter

voorzichtigheid, tot nóg nauwkeuriger studie van den „grondtekst", en tot nóg sterker verlangen naar een nieuwe bijbelvertaling.

Als uw jongen, uw meisje, Grieksch leert, dan leert hij (zij) de taal, waarin naar prof. Grejdanus aanneemt, behalve het „gemoedelijkste" gesprek na de verhooging van Christus (misschien), ook (zoo goed als zeker) het „vreeselijkste" gesprek vóór de vernedering gevoerd is: het onderhoud tusschen Christus en Zijn rechter, Pontius Pilatus. Nieuwe eerbied voor die taal, nieuwe stof ook voor de overweging van Christus' lijden. Als het ons benauid wordt, als ons het gericht, of het Gericht overvalt, dan zijn wij, al weer, geneigd in ons dialect terug te vallen. Dan verliezen wij onze zelfbeheersching. Maar Christus heeft dan tot Pilatus moeten spreken, in een taal, die van zijn menschelijke natuurlijkheid bewust nadenken, voorzichtigheid, systematische woordkeus vroeg. Dat Christus bewust gesproken heeft, zonder ooit in de positie van den naïeve, den gedrevene, te vervallen, dát wisten we al; dat ligt reeds opgesloten in het geloof, dat zijn offer bewust geschied is, vóór-bewust. Maar het mooie is, dat wat ik als geloovige al wist, nu nader geïllustreerd wordt, in de feiten, ook van de taal, zich daarin openbaart.

Om deze redenen mogen wij dankbaar zijn, dat prof. Grejdanus op dit punt eens het licht heeft laten vallen onder ons.

K. S.

„Voor" en „tegen". (V. Slot.)

Men moet eigenlijk zijn hoofd schudden over het misbruik, dat van die woorden gemaakt is. Onlangs las ik van een christelijk-gereformeerden voorganger (die dus het samen-leven met ons weigert in het kerkelijke, d.w.z. op dat terrein, waar het „I meest erop aankomt", waar de druk het sterkst, de spanning het hevigst is). Hij had in ander opzicht echter enkele (misschien uit „verdringings-complexen" psychologisch verstaanbare) aspiraties voor „samenwerking" op „ander terrein" (sommigen kunnen de wereld zoo aardig in stukken knippen en zijn zoo bijster knap in het uit-elkaar-houden van terreinen, die in de praktijk elkaar altijd raken); en zei nu heel gemoedelijk: wies toch zoo onverdraagzaam niet, want Jezus zei: niet verhinderen. Toepassing: leve de interkerkelijke samenwerking! Ik heb toen in een ander blad — het ging tegen de gereformeerden — geantwoord: u moet dat tot de politieke groep van De Kersten zeggen, want deze kring wil immers art. 36 der geloofsbelijdenis in oude redactie toegepast zien (al weten we nooit, hoe). Maar wie wil onder ons met geweld iemand „verhinderen", iemand, die „onder een dek-sel" of „zonder" met „ons" op te trekken, Jezus' naam gebruikt? Bovendien: als de Heiland van dien man zegt, dat hij, als hij vandaag Jezus' naam publiek gebruikt, vast en zeker niet — al was het alleen maar terwille van zijn eigen menschen — kort daarop op farizeeuwse manier kwaad van Jezus zeggen kan, nu, — dan is dat zo'n aanbeveling niet...

Niet-kwaad-kunnen-zeggen. Dat is enkel negatief en het beteekent niet eens een niet-kwaad-willen-zeggen, in het hart. Moet men nu met zulke menschen positief samenwerken? Maar Jezus laat die samenwerkings-gedachte juist los. Johannes drong erop aan, maar Jezus zegt: ophouden daarmee.

En laat men nu ook niet zeggen op vergaderingen etc.: alle kerken zijn dus „even goed", en „het komt er niet op aan, waar je bent, als je maar... enz." en „er zal in den hemel niet naar gevraagd worden"; — want Christus heeft van dien exorcist-op-zijn-eentje volstrekt geen goedkeuring gegeven; Hij heeft hem alleen laten staan, de man maakte geen „kerk" trouwens, en de Heiland heeft alleen negatief gesproken, dat hij niet-haastig-kwaad zou kunnen spreken. Als dát de „eere" van een „kerk" of „actie" moet zijn, staat het er treurig voor. Heeft Christus soms niet méér gezegd? Heeft Hij de bergrede niet gesproken, ieder daarin verplichtend voor zichzelf en in zijn situatie te komen tot de uiterste spanning van gehoorzaamheid, niets toevallig of neutraal latende?

Ik hoop hiernee mijn vrager tevreden te hebben gesteld.

Wat zijn vraag betreft, of het niet „wreed" is, al die menschen, die „niet-tegen-zijn" te beschouwen als „verloren", hij zal verstaan, dat de tekst daar-over niet handelt, doch over „de toekomstige roeping der discipelen" (van Leeuwen), in hun naar buiten tredende werk. Op dien arbeid naar buiten legt Christus het volle accent.

Zoo gaat de „toepassing" dezen keer tenslotte precies den anderen kant uit, dan waar velen ze zoeken. Christus zegt ons enerzijds, dat wat iemand naar buiten doet zien, nog lang niet steeds zijn „binnenste" getrouw openbaart. Hij komt echter anderzijds ons eigen en ons aller geweten belasten met de zware gedachte van verantwoordelijkheid, om in dat werk naar buiten te aanvaarden den vollen eisch der gehoorzaamheid, omdat — nadat de tegenstellingen scherp gesteld zijn — wie niet positief mee vergadert, ten-

slotte helpt verstrooien, en aan den anderen kant or een heilige ironie ligt in 't objectieve feit, dat wie niet positief tegen kiest, maar ook niet positief mee-doet, wel zijns ondanks gebruikt wordt tot den dienst van het koninkrijk, doch zelf daarin geenszins gerechtigd wordt (wij vermogen niets tegen, maar voor de waarheid; ook Noach's tegenstanders bouwden de ark). Elk ja, en elk neen, elke keuze van blijven of heengaan, elke aansluiting en elk isolement stelt gelijke verantwoordelijkheid. Daarom zet de besproken tekstenreeks ons allen aan het even zware werk; vraagt in het werk óók van kerkvergadering uiterste consequentie, want onze daad doet altijd wat, juist bij onze omgeving, en geeft niemand voor zijn conscientie een vrijbrief om op zijn lauweren te rusten en niet verder te zwoegen voor de kerkkwestie. Zoo moet, inplaats van een valsche lijdelijkheid onze publieke „keus"-van-een-„kerk" de sterkste inspanning en zelf-hinding aan de wet der gehoorzaamheid achter zich hebben.

En als mijn correspondent in een omgeving woont, waar velen „niet tegen", maar ook niet „vóór" zijn, dan preekt de tekst — en wat geluk is dat — geen enkele noodzaak, om „curieus" (Calvijn) te vragen, of er velen dan wel weinigen behouden worden, doch stelt hem ginds, en ons hier, voor den eenvoudigen plicht, om dat ééne ding te doen: de kwestie scherp stellen, de menschen te plaatsen voor de keus, en dan niet te leeren inslapen bij een bleeke neutraliteit of slappe probleemstelling, doch met ijzere consequentie te zeggen, dat alles nu eenmaal erop aankomt. Dan zal mijn correspondent ginds, en dan zullen wij hier, wel menschen tegen „ons" krijgen („wie met Jezus niet vergaderen") en aan den anderen kant zal God hem en ons arbeidsmogelijkheid laten, omdat velen toch blijven luisteren, ook al krijgen wij hen niet dadelijk heelmaal mee (die „tegen ons niet zijn"), en zóó blijft er werk tot den jongsten dag. En dát is dan tevens het werk „van" den jongsten dag; want de tegenstellingen markeren (iets anders dan ze eigenwillig maken), dat is bij uitstek „eschatologisch" werken; het is den kalender bijhouden van het messiaansche werk, dat nog altijd aan den gang is, omdat de Vernederde thans de Verhoogde is, gister en heden dezelfde in het uitrichten van het ééne werk, dat God Hem en „ons" op de handen zette.

K. S.

GEESTELIJKE ADVIEZEN

Reeds geruimen tijd liggen enkele vragen, die me voor onze vraagrubriek werden toegezonden, op beantwoording te wachten. Omdat ik als medewerker voor de „Geestelijke adviezen" reeds eenige maanden feitelijk „demissionair" ben, bewaarde ik ze voorloopig voor m'n eventueelen opvolger. Nu die wat lang op zich wachten laat, besloot ik, naar den regel, dat een demissionair kabinet toch nog de loopende zaken heeft af te doen, ze nog maar te beantwoorden.

De eerste raakt het gebruik van den naam „Heer" voor onzen Heere Jezus Christus. Niet in 't algemeen, maar in een bepaald geval.

Vrager vond n.l. bij een paar bekende gereformeerde publicisten dat „Heer" in de aanhaling van Lukas 24 vs. 34. De Statenvertaling heeft daar: „De Heere is waarlijk opgestaan"; en bij bedoelde schrijvers las vrager: „De Heer is waarlijk opgestaan".

Hij denkt er geen oogenblik aan, dat gebrek aan eerbied hen hier den korteren woordvorm deed kiezen. Doch juist daarom vraagt hij, of er hier misschien in den Griekschen tekst iets is, dat hun daartoe aanleiding gaf.

Ofschoon het in 't algemeen nog al bedenkelijk is eens anders doen te verantwoorden, meen ik in dit nogal eenvoudige geval wel te kunnen zeggen te dat de grondtekst hier geen aanleiding tot de afwijking kan hebben gegeven, die heeft hier het woord, dat onze Statenvertaling steeds door „Heere" weergeeft, en waarvoor ook de door vrager bedoelde publicisten steeds Heere gebruiken — en 2e dat in Lukas 24 vs. 34 door hen de verkorte vorm „Heer" wel alleen welluidendheidshalve gekozen zal zijn. De twee klinkers die bij den open vorm „Heere" onmiddellijk op elkaar volgen, maken dat we ook in het lezen en spreken hier onwillekeurig „Heer" zeggen.

Een andere reden kan ik niet vermoeden.

V.

F.

Een andere vraag geldt het geoorloofde van het inroepen van de hulp van andere dan officieel-bevoegd-verklaarde geneeskundigen, bij ziekte.

Deze vraag is, dunkt me, zoo in 't algemeen niet moeilijk te beantwoorden, al kan ze in een gegeven geval hoofdbreken genoeg geven.

Natuurlijk geeft de H. Schrift hier niet met zoo veel woorden een beslissing. Want noch onder oud-Israel, noch in de dagen van Jezus en de

Apostelen bestonden er officiële inrichtingen voor de opleiding van artsen, noch een klasse van personen die door of vanwege de overheid bevoegd verklaard waren tot uitoefening van de geneeskunde. Alle geneeskundigen waren toen wat we nu „kwakzalvers” noemen. En hun eenige aanbeveling moesten ze vinden in de uitkomsten van hun praktijk.

Al wat een christen ten deze leiden moet, is de heilige zelfliefde, die hem de verplichting oplegt, zijn eigen leven en 't leven der zijnen naar zijn vermogen te bewaren.

Daarin ligt voor hem opgesloten de plicht om bij ziekte niet alleen geneeskundige hulp te zoeken, maar ook de beste geneeskundige hulp die onder zijn bereik is.

Bij eigen onbekwaamheid om hier te oordeelen, zal hij wijs doen met een dankbaar gebruik te maken van de hulp die God hem beschikte in de door de Overheid gesanctioneerde bevoegdheidsverklaring van wetenschappelijke inrichtingen voor de opleiding van geneeskundigen. Daarom zal hij, in 't besef van zijn verantwoordelijkheid, zeker in de eerste plaats hulp zoeken bij een gediplomeerd arts.

Doch niets verbiedt hem, om, als hij bij de officiële geneeskunde geen baat vindt, zich te wenden tot een niet-gestudeerde, die, blijkens de ervaring, de natuurlijke gave van God ontving om bepaalde ziekten te onderscheiden en dienstige geneesmiddelen daartegen te geven.

Natuurlijk is hier de grootste voorzichtigheid noodig.

't Is onverantwoordelijk zijn gezondheid, zijn leven — de kostelijkste van alle tijdelijke gaven Gods — menschenlikerwijs gesproken, te leggen in de handen van den eersten den besten kwakzalver. De ervaring moet dan wel, naar 't getuigenis van betrouwbare personen, zeer evident hebben bewezen, dat de persoon tot wien men zich wendt, inderdaad bezit wat men bij hem veronderstelt.

En dan heeft een christen er verder ook wel op toe te zien, dat hij geen heil zoekt bij z.g.n. occulte krachten, waarvan hij niet in staat is oorsprong en werking te onderscheiden.

Doch, zoo aan deze voorwaarden voldaan is, zouden we niet weten, waarom een christen, in geval van nood, geen gebruik zou maken van gaven, die God ontegenzeggelijk buiten den weg van de gewone medische studie schenkt.

V.

F.

LITERATUUR EN KUNST

Nawijjsbaarheid in romans.

Een dezer dagen ontving ik uit den kring van onze lezers een brief, die een kwestie aanroert, belangrijk genoeg, om er een afzonderlijk artikel aan te wijden.

Kort en zakelijk gesteld is die kwestie deze: Herhaaldelijk komt het voor, dat in romans nawijjsbare gebeurtenissen worden behandeld, gebeurtenissen van min of meer recenten datum, die in een bepaalde plaats en in een bepaalde kring zich hebben afgespeeld. Wel worden dan de namen gefingeerd en soms ook in de omstandigheden en de locale verhoudingen eenige wijzigingen gebracht, maar voor hen, die ter plaatse bekend zijn en van de gebeurtenissen op de hoogte, is het

verhaalde duidelijk te herkennen en ook zijn de personen, die optreden, uit het fictieve beeld gemakkelijk te realiseren.

De vraag, die bij een dergelijke situatie natuurlijk zich opdringt is dan: hoe moeten we daarover oordeelen? Mijn correspondent die desbetreffende mededeelingen doet, stelt de vraag alszoodanig niet, maar ze is toch wel de achtergrond van zijn schrijven en inderdaad ook de kern van de kwestie.

Laat ik beginnen met te zeggen, dat de nawijjsbaarheid in den roman niet nieuw en niet zeldzaam is. In de niet-christelijke, zoowel als in de christelijke romans en verhalen, werd en wordt ze gevonden en ze is al meer dan eens aanleiding geweest tot onverklaarlijk geschrijf. Vooral omdat zulke, aan een onmiddellijke realiteit ontleende stof dikwijls den roman als werkelijkheidsverbeelding ten goede komt, en deze als welgeslaagde roman de aandacht trekt van publiek en critiek, ontstaat in zoo'n geval bij de „ingewijden” begrijpelijke geprikkeldheid, die soms ver-reikende consequenties heeft en heeft gehad. Meer dan één voorbeeld daarvan is uit de literatuur-geschiedenis van de laatste 50 jaar aan te wijzen.

Deze historiciteit van de kwestie, als ik het zoo zeggen mag, heeft ons wel iets geleerd. Dit namelijk, dat, zoo ergens, dan hier voorzichtigheid in het oordeelen geboden is. Ten slotte liggen aan iederen roman suggesties uit de werkelijkheid ten grondslag en is er altijd wel een of ander element, waarin men nawijjsbare trekken vermoeden kan. Zelfs is congruentie met de werkelijkheid in den roman een deugd en voorwaarde voor literaire betoekenis. Het is dus altijd zaak, dat men, alvorens te spreken over nawijjsbaarheid, strekking en bedoeling in hun precisie tracht te doorgroeven. Want — en hier klemt de zaak — deze kwestie raakt de integriteit van den Auteur. (Ik kom daar straks op terug.)

Intusschen is het uitgangspunt van dit artikel de situatie, dat men met recht die, afkeurens-waardige, nawijjsbaarheid heeft geconstateerd en gaat het in ons verband dus om het niet twijfelachtige geval. En dan meen ik, dat het een euvel en zelfs een groot euvel is. En dat op verschillende gronden.

In de eerste plaats een euvel door het karakter van den roman. De roman is de vereeniging van werkelijkheid en fantasie, of anders, is de literatuurvorm, die aan den Auteur ruimte laat fantasie door de werkelijkheid te mengen, een „verzonnen” wending aan eenig gebeuren te geven, een zelf-gesponnen motief-draad door dat gebeuren te trekken. De roman is, zooals een der jongere essayisten uit De Vrije-Bladen kring schreef, „een persoonlijk benaderen van een gegeven werkelijkheid”, dat wil zeggen, een persoonlijk naderen tot eenig levensverschijnsel. Er ligt dus altijd iets individueels in, en, naarmate de roman als kunstwerk beter is, en dus het emotioneeler sterker, leidt dat individueels te spoediger tot persoonlijke inslag en persoonlijk gekleurde voorstelling. En is dan de stof nawijjsbaar en zijn de personen te herkennen, dan is een pijnlijke indiscretie bijna onvermijdelijk.

Hier sluit zich dadelijk het tweede argument bij aan. Omdat een roman niet slechts gebeuren beschrijft, maar ook de psyche van dat gebeuren ontleedt, omdat de roman achter woorden en daden en handelingen doet zien en dus ook over het innerlijk van de figuren, over de wereld van hun intimiteit een beeld geeft, wordt die indiscretie heel licht een diep-wondende bejegening. De lezer die de nawijjsbaarheid constateert, kan

tijd nauwelijks gesproken kan worden. Om in 3 jaar het M.U.L.O.-diploma te halen, moet aangepakt worden. Een schoolhoofd schreef mij zelfs, dat daar de leerlingen alleen des Zondags vrij hebben. Arme jongens en meisjes, die in hun frissche jeugd-jaren reeds zoo afgejakkerd worden! Maar als dit metterdaad zoo is, is het met de school zelve ook niet in orde. Helaas, zal het huiswerk nog wel tot in lengte van dagen een noodzakelijk kwaad blijven.

Ze bezwaren met het oog op de toewijding tot de schooltaak. Bij vele knapen en meisjes komt de schoolarbeid achter te staan bij den jeugdarbeid. De Vereeniging vervult het hoofd en het hart. Zijn er enkelen, die in het jeugdwerk ontspanning vinden voor hun leeren, voor de moesten is het jeugdwerk van zoo groote beteekenis, dat hun leeren er als iets ondergeschikt tegenover staat.

Vooral allerlei zaken, die bij de Vereeniging behoren, brengen daarbij de schooltaak in ge-drang. Mededeelingen, zoo schreef mij een hoofd, als: „ik kon mijn huiswerk niet maken; we hadden jaarfeest van onze Vereeniging of van onze club”, of ook: „we hebben van-avond propaganda-vergadering”, die met andere te vermeerderen zijn, zijn niet in het belang der studie. Gelukkig, dat een jaarfeest maar éénmaal per jaar plaatsvindt. Maar het is toch al heel gortig, wat een hoofd van een centrumplaats mededeelt. „Hier is een Christelijke Gymnastiekvereniging, die éénmaal per jaar op twee avonden achter elkaar een uitvoering geeft. Dan gaan de jeugdige deelnemers veel te laat naar bed. Den anderen dag zitten ze op school te slapen

niet precies aanwijzen, waar de schrijversfantasie over de werkelijkheid heenschuift, kan waarheid und dichting niet tot hun juiste proporties terugbrengen en wordt daardoor over de betrokken figuur ingelicht op een wijze, die voor diens persoon en karakter funest is. (Ik stel hier nu natuurlijk het geval, dat onaangename en ongunstige effecten worden geteekend. Het andere, dat een te herkennen persoon of een te realiseren verhouding ideaaliscert, kan uiteraard geen wondende bejegening zijn: het schaaft trouwens ook nooit een reputatie). Want, juist als dan de schrijvers-emotie door het boek trilt krijgt het, misschien door den Schrijver niet zoo scherp gevoeld en bedoeld, maar voor den gesuggereerde lezer onbetwistbaar, het karakter van „cronique scandaleuze”.

En dat brengt het derde argument naar voren: de aldus tentoongestelde persoon kan zich niet verdedigen. Hij is niet bij name genoemd, hij is ook niet gefotografeerd, hij is alleen maar aangewezen, zonder dat hij juridisch recht heeft zich de aangewezen te noemen. Bovendien is hij publiek „besproken”, zonder dat hem een publiek verweermiddel ten dienste staat: hij mist den grond zich te verdedigen of van eenigen blaam te zuiveren, omdat geen directe aanval op hem is gedaan. De ficties, de wijzigingen die in den roman, krachtens zijn karakter, rechtmatig zijn, ontnemen hem alle recht van spreken.

Deze drie belangrijke, gradueel wel verschillende, maar in wezen even zwaarwegende gronden, maken de nawijjsbaarheid in den roman tot een ernstig euvel.

Een ernstig euvel, omdat het is van moreelen aard. Het tast karakter, persoonlijkheid, sfeer, milieu aan. En wel in het bijzonder is het in het christelijke boek een euvel, omdat het daar ingrijpt ook in de geestelijke gesteldheid, in de naar God gekeerde zijde van het menschenleven.

Maar — en hier kom ik nu terug op wat ik boven zeide — de terugslag van dit euvel treft niet allereerst het boek, maar treft den Auteur.

Het boek kan, voor den niet-ingewijde, die dus niets van de nawijjsbaarheid ziet of merkt, door de schrijversqualiteiten van den Auteur een boeiend, levens-werkelijk geheel zijn. Het „Zoo zijn er”, zal scherp en onmiddellijk voor zijn geestes-oog komen te staan — juist omdat er realiteit is — en dat te constateeren zal hem met het volste recht het boek goed doen noemen. Objectief gesproken is zoo'n boek ook goed. Want als de fantasie-elementen niet logisch aansloten bij of voortvloeden uit de realiteit, zouden ze storende toevalligheden zijn, die den lezer zeker niet zouden ontgaan. En met recht zullen publiek en critiek, die het boek ontvangen zooals het daar ligt, hun waardeering ervoor uitspreken.

Ik zeg dit laatste, omdat naderhand, als allerlei bijzonderheden bekend worden, dikwijls met name aan de critiek haar ojuiste voorlichting verweten wordt. Daarvan kent de literatuur-geschiedenis der laatste decennien onderscheiden voorbeelden. Den recensent, die het boek heeft beoordeeld zooals het als boek is, kan nooit de blaam treffen, dat hij die nawijjsbaarheid niet heeft gegispt, want hij is geen rechercheur en heeft niet naar mogelijke nevenbedoelingen of zelfs onbedoelde charges te vorsch. Zelfs mag hij, als hij daartoe uit anderen hoofde geen aanleiding heeft, niet de mogelijkheid van „cronique scandaleuze” veronderstellen. Hij heeft objectief zich in te stellen op wat hem wordt voorgelegd en een objectief verslag daarvan te geven. Hij mag wel meten naar den maatstaf zijner overtuiging, die — uit hoofde van

en is het werk niet in orde. Een ander voorbeeld. Een paar jongens uit de U.L.O.-klas hadden Vrijdagsavonds propagandavond van hun Knapen-vergadering. Om half twaalf naar bed. Den volgende Vrijdagavond was er jaarvergadering van de Meisjesvereniging, waarvan de zusters dier jongens lid waren. De huisgenooten mochten ook komen. Om half drie naar bed. Precies een week later was er een bazar voor een Christelijke Fröbelschool. De beide jongens er heen, want de ouders zaten in het Bestuur. Om 11 uur naar huis. U behoef niet te vragen, wat er op drie achtereenvolgende Zaterdagen van het werk is terechtgekomen en hoe funest het is, dat steeds dezelfde vakken er onder leden. Wat zullen wij tot deze dingen zeggen? Allereerst, dat er onder de jongeren Vereenigingsmaniakken zijn, die van de één vergadering naar de andere loopen. Zulke exemplaren zijn er helaas ook nog wel onder mannen met een gevestigde positie. En ten tweede, dat hier de schuld niet ligt bij de Knapenvergadering of bij de Meisjesvereniging, die maar eens per jaar een jaarfeest hebben, noch bij de bazar van de Fröbelschool, die wel niet jaarlijks zal georganiseerd worden, maar dat de schuld ligt bij de OUDERS dezer jongens, die zulke dingen toelateen, ja soms in de hand werken. Zij zijn de verantwoordelijke personen.

Wij kunnen in het algemeen geen gevaren zien voor de School in haar hogere leerjaren, wanneer haar leerlingen lid zijn eener Knapen- of Meisjesvergadering, die namelijk de geestelijk-zedelijke vorming beoogt. De vergaderingen wor-

POPULAIR-WETEN - SCHAPPELIJKE SCHETSEN

Het Contact tusssen de School in haar hogere leerjaren en de Jeugdbeweging.

IV.

Thans komt de vraag aan de orde: bestaan er van de schoolzijde bijzondere bezwaren, die een nader contact met de Jeugdbeweging in den weg staan?

Hier gaan de meeningen der eerstbetrokkenen bij deze vragen, der hoofden onzer Christelijke scholen, die mijn vragen in deze zaak beantwoord hebben, een 50-tal, uiteen.

Laat ons eerst mogen nagaan de opinie der categorie, die van oordeel zijn, dat gewichtige bezwaren het lidmaatschap der Knapen- en Meisjesvergaderingen van hen, die in de hogere leerjaren der School nog plaatsnemen, drukken. Deze bezwaren laten zich aldus indeelen:

1e bezwaren met het oog op den tijd voor het huiswerk, dat de leerlingen van school medekregen. Helaas, het is waar voor sommige scholen, vooral voor de M. U. L. O., wat een hoofd eener dergelijke School mij schreef: „De leerlingen van 12—15 jaar hebben nog geen 8-urigen werkdag”. De inrichting van de examens is van dien aard, dat veel huiswerk moet worden opgegeven, zoodat op sommige scholen van vrijen